İstanbul un Fethi ve Fatih
Gönderen Kadir Hatipoglu - Mayıs 25 2022 01:00:00

                                                                                                                            Dünyada meydana gelen ve büyük değişimlere sebep olduğu için çağ açıp kapattığı söylenilen bir çok tarihi olay; aslında insanlığın asıl kaynağını, vazifesini arayışının somutlaşmış halidir. Kimi zaman büyük değerlere sahip çıkmayanlara verilen bir ceza, kimi zaman ise inanmanın ve inandığı şeyi hakim kılmanın verdiği bir mutluluk şeklinde sonuçlanan bir mücadelenin özetidir.   İşte bu mücadelenin dönüm noktalarından birisi de İstanbul’un fethidir   Müslümanlar; Peygamber efendimizin şu hadisine لَتُفْتَحَنَّ اْلقُسْطَنْطِنِيَّةُ فَلَنِعْمَ اْلأَمِيرُ أَمِيرُهاَ وَ لَنِعْم الْجَيْشُ ذَلِكَ الْجَيْشُ   “İstanbul elbette feth olunacaktır. Onu fetheden komutan ne güzel bir komutan ve onun askeri ne güzel bir askerdir.”   nail olabilmek için Hz. Osman dönemiyle birlikte başta Anadolu’nun iç kesimlerine (Ankara’ya kadar) olmakla birlikte İstanbul’a doğru fetih hareketlerini genişletmişlerdir. Rivayetlere göre 29 veya 35 kez kuşatılmıştır. Emeviler dönemiyle başlayan İstanbul’un fethi fikri sonuç vermemekle birlikte gittikçe olgunlaşmıştır.
        Bizans sınırında kurulan Osmanlı devleti, politikasını da Bizans üzerine belirleyip genişlemeye başlayınca İstanbul’un fethi artık kaçınılmaz olmuştur. İstanbul, Müslüman Türk milleti tarafından beş defa kuşatılmıştır. Bunlardan ikisi Yıldırım Bâyezid, biri onun şehzadesi Musa Çelebi tarafından olmuş fakat kendilerine fetih müyesser olmamıştı.
Dördüncü defa Sultan ikinci Murad tarafından yapılan kuşatma da neticesiz kalmıştı. Hacı Bayram Veli bir gün 2. Murat’ı ziyarete gittiğinde; Sultan, 2. Murat, H. Bayram Veli’ye; İstan-bul’un fethi düşüncesini söyledi.   O sırada, Fatih dua okunması için, annesinin kucağında huzura getirilmişti. Hacı Bayram Veli, “O Fetih size müyesser değil sultanım, o fetih bu yavruya nasip olacaktır” dediler.Gerçekten de İkinci Mehmed, bu zor işi başaracak ve «Fâtih» unvanını alacaktı.   İstanbul’un fethini hazırlayan bir çok maddî ve manevî sebepler vardır — Peygamberin İstanbul’u fetheden komutan ve askerlere övgüsü

— Anadolu ve Rumeli toprakları arasındaki bağlantıyı sağlama
— Taht kavgalarına karışması
— Bizans’ın haçlı seferlerine sebep olması
— Boğazların ticari önemi   Kelime karşılığı olarak kapalılığın giderilmesi, yol gösterme, hüküm verme ve zafer ve galibiyet anlamlarına gelen fetih: İslam’ı insanlara ulaştırmak için İslam’la insan arasındaki engelleri kaldırmak demektir. Bu engellerin kaldırılması hem fizikî açıdan hem de manevî açıdan anlaşılmalıdır. Bu anlamıyla fetih gönüllere yol bulma çabasıdır. Savaş, sırf dünyevi egemenlik, toprak işgali ve köle edinmek için yapılan; yıkım, ölüm, kan, kıtal üzerinde yükselen bir ameliye cihad ise, insanlar İslam’ı ulaştırmak, yeryüzünden zulmü, fitneyi kaldırmak için yapılan her türlü faaliyettir. Bu sebeple kafirler girdikleri beldeyi işgal ederler, müslümanlar ise fethederler.   Fetih; sadece bir beldeyi silahla ele geçirmekten öte, çok daha derin manalar ihtiva eder. Bu sebeple hem maddî, hem de manevî açıdan ele alınıp değerlendirilmelidir.Bir anekdotla Fatih’in azim ve kararlılığıyla kısaca yüce idealini tespit etmede yarar vardır.   Fatih 1461’de Trabzon’un fethine giderken geçit vermez dağları nice güçlüklere katlanarak aştığını gören, Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan’ın annesi Sare Hatun: “Padişahım bunca zahmet bir kale için değer mi?” deyince, Fatih’in verdiği cevap onun idealinin en güzel resmidir. Der ki: “Garazımız kale fethetmek değildir. Bu zahmet din yolundadır. Zira bizim elimizde İslam kılıcı vardır. Eğer bu zahmeti ihtiyar etmezsek bize gazi demek yalan olur.”
       İstanbul’un fethi ile birlikte yıllardır; küfrün, rezaletin, zulmün, soygunculuğun kanlı pençelerinde inleyen insanlara huzur ve mutluluk yolu açılmış, İstanbul’a giren Osmanlı askeri Rum kızları tarafından çiçeklerle karşılanmış ve halk her türlü çirkinliğin sembolü haline gelen “Latin serpuşu” yerine İslam’ın adaletinin simgesi olan “Türk Sarığı”nı büyük bir açık gönüllülükle kabullenmişti.   İstanbul’un fethinde Fatih’in şahsiyetinin ve toplumun İslamî ve ahlakî seviyesinin çok büyük etkisi olmuştur. Doğumundan itibaren fetih ninnileri ile büyüyen, Molla Gürani ve Akşemseddin gibi zatların tasarrufunda yetişmiştir.   Molla Gürâni, talebesi Fatih'e dersini vermiş, Fatih'te odasında istirahata çekilmişti. Hocası bakar ki, Fatihin odasının ışığı yanmakta. O saatte uyuması gereken Fatih ne yapıyor diye, odaya girer. Niye yatmadın diye sorunca; Fatih şu cevabı verir; "Hocam, uyuyamayışımın sebebi, tâ Sahabe-i Kirâam zamanından beri defalarca muhasara edildiği halde, Kostantiniyye şehri niçin fethedilemiyor? İşte bu gece onun plânlarını yapmakla meşguldüm.” Bunu duyan molla Gürani; “Evladım bu zafere kavuşmanı bütün gönlümle arzu ediyorum. Lâkin, ben senin câhil bir kumandan değil, âlim bir kumandan olmanı isterim. Onu fethedecek kumandan hem âlim, hem âdil olacaktır” buyurdular.
       Emir Sultan, Somuncu Baba, Molla Gürâni, Hacı Bayram Veli ve Eşref-i Rumî gibi zatların Kuran-ı Kerim’deki   “ Beldetün tayyibetün ” kelimelerini   tahlil ederek, ebced hesabı ile çıkardıkları tarih 857’yi gösteriyordu. Ve bu sayı, Milâdi hesapla 1453 tarihiydi. Kendi zaman dilimlerine rastlamadığı halde, Hacı Bayram Veli ve Emir Sultan Hazretleri, Fatih’ten çok önceki yıllarda yaşamalarına rağmen,

önceden bu hesapları yapmışlar ve Fatih dönemindeki, Allah dostlarına teslim etmişlerdi.   İstanbul’un fethi için muhasara uzamıştı. Bu esnada, ûlema boş durmuyor, fetih manevi olarak destekleniyordu. Evliyalar şehri Bursa’dan, İstanbul’un fethine ışık tutan hadisler, tespit edilerek, dualar yapılıyor, Kuran-ı Kerim’den bir ayet keşfediliyordu. Akşemseddin Hazretleri gece çadırda, Fatih Sultan Mehmed’e gelerek, e b c e d hesabıyla, Sebe’ suresinin 15. Ayetini okuyordu. بَلْدَةٌ طَيِّبَةٌ وَرَبٌّ غَفُورٌ   “İşte hoş bir şehir ve bağışlayan bir Râb” bu ayetin fethi haber verdiği müjdeleniyordu. Uzayan muhasara ile, sabırsızlaşan Fatih, hocası Akşemseddin’e müracaat eder. Akşemseddin şöyle der ; “Yarın sabah, şu kapıdan (Topkapı) Hisara yürüyüş ola. İzn-ü Hüda ile Bâbı Zafer fetholunup, ezan sesleri arasında su’run içi dola, gün doğmadan gaziler sabah namazını hisar içinde kılalar” diye müjdeyi bildiriyordu.   Bu duygularla Fetih gerçekleşti. Ulubat’lı Hasan tarihte görülmemiş fedakarlık örnekleri göstererek, diğer yiğitlerle birlikte Bizansın burçlarında, Osmanlının şanlı bayrağını dalgalandırmayı başarmışlardı. Takvimler, 29 Mayıs 1453 tarihi, günlerden Salı gününü gösteriyordu. İstanbul’a giren genç padişah, yıkılmaya yüz tutmuş Ayasofya’nın 3 gün içinde Cuma namazı için hazırlanmasını emretti. Bu emir geceli gündüzlü çalışılarak yerine getirildi. 1 Haziran Cuma günü, İlk Cuma namazı Ayasofya’da kılındı. Bu namazın imamlığını Kostantin’i İstanbul yapan Fatih Sultan Mehmet yapıyordu. Kılınan bu Cuma namazı, İslâmın zaferi, Bizans’ın çöküşü olarak kaynaklara geçti.   1453 den, 1918 yılına kadar, 465 yıl Müslümanların hınca hınç doldurduğu Ayasofya şöyle bir olaya sahne oldu. Birinci cihan harbi milletimizin aleyhine neticelenmişti. 6 asır içinde namaz kılınan Ayasofya, kilise yapılmak isteniyordu. O günlerde İstanbul’u işgal eden düşman askerleri, Ayasofya’yı koruyan Binbaşı Tevfik bey’den caminin teslimini istediler.   Binbaşı Tevfik; “Buraya giremezsiniz. Burası benim mâbedimdir. Girecek olursanız, hepinizi öldürürüm. Şayet siz beni öldürürseniz, Caminin köşelerine gizlediğim dinamit lokumlarıyla Ayasofya’yı tepenize geçiririm, isterseniz deneyin” deyince; düşman askerleri, bu kararlı tutum karşısında, çekip giderler. İstanbul, İşte bu imanla alındı. Bu imanla günümüze kadar korundu. O belde, tarihi ve dini güzellikleri sinesinde saklamaktadır. Tarihimiz boyunca, Evliyâ ve Şühedâ yurdu olarak kalmış olan İstanbul’u, ecdadımızın bize bıraktığı miras doğrultusunda korumak görevimiz olmalıdır Ulubatlı Hasan gibi askere ve alışverişte kardeşini kendisine tercih edebilecek olgunluğa sahip olan bir topluma emir olan Fatih’in başarması Allah (c.c.)’ün bir lütfu olmuştur. Zaten Fatih gücünü Allah’a bağlılığından almıştı.   Fetihten bahsedip de Ebu Eyyup El-Ensari’yi anmamak ona büyük haksızlık olur. O bu sevdayı tüm hücrelerinde hissedip, ömrünün son baharında bu sevda için kıtalar aşmıştı. Hazreti Halid Ebû Eyyûb el-Ensari Hazretleri, çok yaşlı olmasına

rağmen, ta Yezid’in emir olduğu dönemlerde İstanbul kapılarına kadar geliyor. O, Efendimiz Medine’ye teşrif ettiğinde evliydi, çoluk çocuk sahibiydi. Hz. Muaviye dönemi ve Yezid’in kumandanlığı zamanına gelinceye kadar en az 40-50 sene geçmişti. Bütün bunlar nazara alınacak olursa o son savaşa iştirak ettiğinde en az 75-80 yaşlarındaydı. Bu yaştaki bir insan, yine torunları tarafından atın üzerine bindiriliyor ve at üzerinde tâ İstanbul önlerine kadar geliyor. Burada bir noktaya işarette fayda var. Söz konusu sahabeler ve benzerleri acaba neyin peşindeydiler? Onlar hakkında Kur’an ve hadislerde nice takdirkâr ifadeler mevcuttu. Bizzat Cenabı Hak onlara “Ensar veya Muhacir” demiş ve tebcil etmişti. Onlar Tevrat ve İncil’de dahi vasıfları sayılan insanlardı. Bununla beraber Allah Resulü’nden bir söz duymuşlardı: “İstanbul mutlaka fethedilecektir” diye başlayan bu sözün sonunda da şöyle deniliyordu: “Onu fetheden kumandan ne güzel kumandan ve onu fetheden ordu ne güzel ordu!” İşte onların bütün gayesi, Allah Resulü’nün ifadesindeki bu güzel orduda sade bir nefer olabilmek ve Allah hoşnutluğunu kazanmaktı. Bunca tehalüke (zorluk ve meşakkat) katlanmalarının başka hiçbir sebebi yoktu. Allah Resulü İstanbul’u fethedecek ordunun Allah katında makbuliyetine işaret ediyor, onlar da böyle bir ordu içinde bulunmak için âdeta birbirleriyle yarış ediyorlardı.[7]/sup> EEvet Ebû Eyyûb el-Ensari Hazretlerinin derdi de buydu. O’nun için tâ Medine’den kalkmış ve İstanbul önlerine kadar gelmişti. Aylar, haftalar geçmiş fakat fetih müyesser olmamıştı. Şimdi ise O, yorgun ve bitkin bir halde ölümünü beklemekte. Herhalde bütün hastalığı süresince, en çok tekrar ettiği şey: “Fetihten ne haber?” sözüydü. Nihayet ölüm ruhunu sarınca, ordu kumandanı soruyor: “Ey Allah’ın Peygamberinin Sahabesi, bir isteğin var mı, yerine getirelim?” diyor.   Ebû Eyyûb el-Ensari Hazretleri de “Beni alın götürebildiğiniz kadar ileriye götürün. Hatta imkan varsa surların içine girin ve beni oraya gömün! Biz İstanbul’u fethetmek için geldik, ama bana nasip değil. Ne var ki bir gün Efendimizin bu haberi mutlaka çıkacak ve bu müjdesi mutlaka tahakkuk edecektir. Ben burada gömülü olayım. Yanı başımdan geçen İslam süvarilerinin kılıçlarının, kalkanlarının şakırtılarını işitmek hoşuma gider. Bırakın hiç olmazsa o leventlerin seslerini duyayım.” Diyor. Aradan 5-6 asır geçiyor, Cenabı Hak o muştuyu, yağız Türk Levendi, 22 yaşındaki Hz. Fatih’e nasip ve müyesser ediyor. Çağ açma-kapama, Nebinin iltifatına mazhar olma, Avrupa’ya açılacak Hayber kapısı gibi demir kapıyı kırma ve Muhammedi ruhu tastamam temsil etme, kaderin tatlı cilvesi ona nasip oluyor. Allah’ın takdiri ya; adı bile Mehmet, yani Muhammed Fatih olmuştur. Evet O, Muhammediliği adetâ bir Mehdi mahiyetinde temsil etmiştir. Eba Eyyûb-el Ensari Hazretlerinin duyduğu nâra, Fatih’in nârası ve takdirle karşılayıp “Hoş geldiniz” dediği ordu da onun ordusudur. Kuşatma Esnasında Ebu Eyyüb el-Ensari (r.a.)'nin İstanbul kuşatması esnasında وَاَنْفِقُوا فِى سَبِيلِ اللهِ وَلاَ تُلْقُوا بِاَيْدِيكُمْ اِلَى التَّهْلُكَ&#15

77;ِ
وَاَحْسِنُوا اِنَّ اللهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ "Allah yolunda infak edin. Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın" [8] ayeti münasebetiyle beyan buyurduğu hakikat her zaman şayân-ı mütalaa olmalıdır. Kuşatma esnasında bir kısım askerler, kendilerini göz göre göre ölüme atan arkadaşlarına: "Kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın." ayetini okuyarak onları uyarırlar. Bunun üzerine Mihmandar-ı asul Ebu Eyyüb Hazretleri "ayeti doğru okuyor, fakat yanlış tevil ediyorsunuz" der. Ve devamla "biz Ensar topluluğu, Mekke fethinden sonra "artık İslam aziz oldu, biz de mal varlığımızı muhacirin ile paylaşmış, bahçelerimizi bağlarımızı ihmal etmiştik, şimdi biraz da kendi başımızın çaresine bakalım" dedik. O esnada bu ayet nazil oldu. Yani "mallarınızı Allah yolunda infak edin. İnfak etmemek suretiyle kendinizi, kendi ellerinizle tehlikeye atmayın."
Görüldüğü gibi Kur'an'ın beyanıyla, böylesi düşünceler de bir imtihan sayılabiliyor.[9]   Ne var ki hem dünyada hem de kendi tarihimizde bu derece önemli olan İstanbul’un fethi layıkı ile değerlendirilip kıymet ve değeri bilinemiyor. Zamanlarının bir çoğunu günübirlik eğlenceler peşinde geçiren Fatih’in torunlarının(!) 29 Mayıs Fetih tarihinden haberleri bile olmuyor.   İstanbul fethedildikten sonra hiçbir şey eskisinden kötü değildi. Eski adına ne varsa karalanmadı, küfredilmedi. Bizansın mezarlarındaki kemiklerin ülke dışına atılmasını teklif etmedi kimse. Ne halkın malına el kondu, ne bu insanlar köleleştirildi. Ne canlarına kastedildi, ne de dinlerine müdahale edildi. Sadece zulüm kaldırıldı, zalimler cezalandırıldı.   Çünkü bu bir fetihti işgal değil. Bir intikam ve nefret numûnesi değil merhamet neticesiydi. Fetih yüreklere giden bir yoldu. Fatih ise bu yolun yolcusu... Kaynakça: 1- II. Uluslararası İstanbul’un Fethi Konferansı (30-31 Mayıs - 1-9 Haziran) 2- Osmanlı Ansiklopedisi, Ağaç Yayınları 3- Osmanlı Tarihi, İ. Hakkı Uzunçarşılı 4- Osmanlı Tarihi, Hammer 5- Türk Cihan Hakimiyeti Mefkuresi Tarihi, Osman Turan 6- Abdullah Faruk Fetih isimli makalesi 7-Asrın Getirdiği Tereddütler-IV
8- Bakara Suresi, 2-195
  9- Mehmet KANTARCI İstanbul ve fatih isimli makalesi

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler